

Opracowanie sygnałne:

Przedwynikowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych¹⁾ w 2017 r.

Szacunek przedwynikowy produkcji głównych upraw rolnych i ogrodniczych w 2017 r. przedstawia się następująco:

- zbiory zbóż ogółem ocenia się na 32,0 mln t, tj. około 7% więcej od zbiorów ubiegłorocznych;
- produkcję zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na 27,9 mln t, tj. o około 10% więcej od uzyskanej w 2016 r.;
- zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na ok. 2,7 mln t, tj. o około 22% więcej od zbiorów ubiegłorocznych;
- zbiory ziemniaków (łącznie z produkcją w ogrodach przydomowych) szacuje się na ok. 9,0 mln t, tj. o około 2% więcej od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym;
- zbiory buraków cukrowych ocenia się na ok. 14,0 mln t, tj. o około 4% więcej od produkcji uzyskanej w 2016 r.;
- produkcję warzyw gruntowych ocenia się na ok. 4,5 mln t, tj. na poziomie roku ubiegłego;
- zbiory owoców z drzew oceniane są obecnie w przedziale pomiędzy 2,6 – 2,8 mln t, tj. na poziomie od ok. 35% do 30% niższym od produkcji roku poprzedniego;
- zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych szacuje się na ok. 0,5 mln t, tj. o ok. 15% mniej od zbiorów ubiegłorocznych.

Zboża

Zbiory zbóż rozpoczęto w trzeciej dekadzie lipca, a powszechnie przeprowadzano w pierwszej i drugiej dekadzie sierpnia. Notowane w sierpniu opady deszczu uniemożliwiały sprawne przeprowadzanie tych prac. Największe opóźnienia i utrudnienia dotyczyły przede wszystkim województw północno-zachodniej i północnej części kraju, gdzie częste opady deszczu długo nie pozwalały na prowadzenie żniw. Do końca sierpnia na obszarze prawie całego kraju prace żniwne zakończono, chociaż z informacji uzyskanych od terenowych rzeczoznawców GUS wynika, że lokalnie zboża zbierano jeszcze na początku września. Lokalnie, głównie na północy kraju, plantacje zbóż znajdujące się na podmokłych polach mogą pozostać niezbrane.

Według rzeczoznawców jakość ziarna zbóż z tegorocznych zbiorów jest gorsza od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym. Sierpniowe opady deszczu wydłużały czas przeprowadzania zbiorów zbóż, prowadząc

¹⁾Informacja zawiera wyniki przedwynikowego szacunku plonów i zbiorów zbóż, rzepaku i rzepiku, ziemniaków, buraków cukrowych, warzyw gruntowych i owoców, II pokosu traw łąkowych opracowane na podstawie: wstępnych wyników czerwcowego badania gospodarstw rolnych przeprowadzonego w ok. 60 tys. gospodarstw indywidualnych, reprezentacyjnego badania plonów zbóż oraz rzepaku i rzepiku przeprowadzonego w ok. 18 tys. gospodarstw indywidualnych, sprawozdawczości z gospodarstw osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, ekspertyz rzeczoznawców terenowych i centralnych GUS, a także wartości wskaźnika zieleni opracowanego w Instytucie Geodezji i Kartografii oraz monitoringu suszy rolniczej prowadzonego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy.

do zwiększenia wilgotności, a nawet porastania ziarna. Ziarno z tegorocznych zbiorów miało na ogół gorsze parametry biochemiczne.

Na podstawie wstępnych wyników reprezentacyjnego badania czerwcowego przeprowadzonego w czerwcu i lipcu 2017 r. w gospodarstwach rolnych oraz szacunków rzeczoznawców GUS ocenia się, że powierzchnia uprawy zbóż ogółem w 2017 r. wyniosła około 7,6 mln ha, w tym powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi - około 7,0 mln ha, z tego:

- ✓ pszenicy około 2,4 mln ha,
- ✓ żyta około 0,9 mln ha,
- ✓ jęczmienia około 1,0 mln ha,
- ✓ owsa około 0,5 mln ha,
- ✓ pszenżyta około 1,3 mln ha,
- ✓ mieszanek zbożowych około 1,0 mln ha.

Szacuje się, że **plony zbóż ogółem wyniosą ok. 41,8 dt/ha**, tj. o 1,5 dt/ha (o 4%) więcej w porównaniu do ubiegłorocznych, a **plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosą 39,8 dt/ha**, tj. w porównaniu do ubiegłorocznych więcej o 2,0 dt/ha (o 5%).

Zbiory zbóż ogółem ocenia się na ok. 32,0 mln t, tj. o 2,1 mln t (o 7%) więcej w porównaniu do zbiorów ubiegłorocznych.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na 27,9 mln t, tj. o 2,6 mln t (o 10%) więcej w porównaniu do zbiorów ubiegłorocznych.

Plony zbóż ozimych łącznie z ozimymi mieszankami zbożowymi według szacunku przedwynikowego oceniono na 43,3 dt/ha, tj. o 2,5 dt/ha (o ok. 6%) więcej od plonów z roku ubiegłego.

Plony poszczególnych gatunków **zbóż ozimych** według szacunku przedwynikowego w 2017 r. przedstawiają się następująco:

- ✓ pszenica 51,1 dt/ha,
- ✓ żyto 30,7 dt/ha,
- ✓ jęczmień 46,2 dt/ha,
- ✓ pszenżyto 40,1 dt/ha,
- ✓ mieszanki zbożowe 34,9 dt/ha.

Zbiory zbóż ozimych wyszacowano na 18,4 mln t, w tym:

- ✓ pszenicy na 9,8 mln t, tj. o 10% więcej niż w 2016 r.,
- ✓ żyta na ok. 2,7 mln t, tj. o 24% więcej niż w roku ubiegłym,
- ✓ jęczmienia na ok. 1,0 mln t, tj. o 56% więcej niż w roku ubiegłym,
- ✓ pszenżyta na 4,6 mln t, tj. o 1% więcej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ✓ mieszanek zbożowych na około 0,3 mln t, tj. o 55% więcej niż w 2016 r.

Plony zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi oszacowano na 34,5 dt/ha, tj. o 1,1 dt/ha (o 3%) więcej od plonów ubiegłorocznych.

Plony poszczególnych gatunków **zbóż jarych** według szacunku przedwynikowego w 2017 r. przedstawiają się następująco:

- ✓ pszenica 38,9 dt/ha,
- ✓ jęczmień 37,6 dt/ha,
- ✓ owies 29,8 dt/ha,
- ✓ pszenżyto 33,0 dt/ha,
- ✓ mieszanki zbożowe 32,3 dt/ha.

Zbiory zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi wyszacowano na ok. 9,5 mln t, w tym:

- ✓ pszenicy na około 1,8 mln t, tj. o 6% mniej niż w roku ubiegłym,
- ✓ jęczmienia na ok. 3,0 mln t, tj. o 5% więcej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ✓ owsa na 1,5 mln t, tj. o 9% więcej w porównaniu do zbiorów z 2016 r.,
- ✓ pszenżyta na około 0,5 mln t, tj. o 18% mniej niż w roku ubiegłym,
- ✓ mieszanek zbożowych na ok. 2,8 mln t, tj. o 28% więcej niż w 2016 r.

Rzepak i rzepik

Stan plantacji rzepaku po zimie był dobry (zaorano jedynie ok. 0,1% powierzchni zasianej rzepaku ozimego), a późniejsza wegetacja, pomimo kwietniowych chłódów, przebiegała na ogół bez zakłóceń i w korzystnych na ogół warunkach pogodowych. Żniwa rzepaku rozpoczęto lokalnie w drugiej połowie lipca, a zakończono na ogół w połowie sierpnia. Niesprzyjające warunki pogodowe w okresie zbiorów z częstymi i obfitymi opadami deszczu utrudniały wjazd kombajnów na pola i miały negatywny wpływ na jakość nasion.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania czerwcowego oraz szacunków rzeczoznawców GUS ocenia się, że powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w bieżącym roku zwiększyła się w porównaniu do roku ubiegłego o około 9% i wyniosła około 0,9 mln ha. Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na ok. 2,7 mln t, tj. o około 22% więcej od ubiegłorocznych.

Ziemniaki

Warunki pogodowe występujące na przeważającym obszarze kraju od rozpoczęcia okresu wegetacji do połowy września na ogół sprzyjają normalnemu plonowaniu odmian ziemniaka. Stan plantacji jest jednak zróżnicowany. Wrześniowe opady deszczu doprowadziły do nadmiernego uwilgotnienia gleby, zwłaszcza cięższej. Nadmierne uwilgotnienie gleby oraz nawracające opady deszczu utrudniają zbiór ziemniaków, powodują gnicie bulw oraz pogorszenie ich jakości.

Na podstawie wstępnych wyników reprezentacyjnego badania czerwcowego oraz szacunków rzeczoznawców GUS powierzchnię uprawy ziemniaków ocenia się na ponad 0,3 mln ha. Ocenia się, że plony ziemniaków w bieżącym roku wyniosą 285 dt/ha i będą zbliżone do ubiegłorocznych. Zbiory ziemniaków szacuje się na ok. 9,0 mln t tj. więcej od zbiorów ubiegłorocznych o ok. 2%.

Buraki cukrowe

Przebieg warunków pogodowych w okresie od wiosny do końca sierpnia sprzyjał na ogół wegetacji buraków cukrowych (pomimo zimnej i deszczowej wiosny). Intensywne opady deszczu we wrześniu doprowadziły do nadmiernego uwilgotnienia gleby na plantacjach buraka, a lokalnie także do podtopień. Nadmierne uwilgotnienie gleby w końcowej fazie wegetacji powoduje przyrost masy korzeni buraków cukrowych, ale też przyrost korzeni przybyszowych, spadek polaryzacji i utrudniony zbiór. Ogólnie jednak stan plantacji buraków cukrowych jest dobry i pozwala na szacowanie dość wysokich plonów. Obsadę roślin szacuje się na ponad 95 tys. sztuk na 1 ha powierzchni. Szacuje się, że powierzchnia uprawy buraków cukrowych będzie większa od ubiegłorocznej o ok. 10% i wyniesie ponad 0,2 mln ha. Wysokość plonów buraków cukrowych oszacowano niżej od ubiegłorocznych o ok. 5% - na poziomie 630 dt/ha. Zbiory buraków cukrowych ocenia się na ok. 14,0 mln t tj. o 4% więcej od uzyskanych w 2016 r.

Siano łąkowe

Warunki odrostu roślinności łąkowej po zbiorze pierwszego pokosu były na ogół dobre, stąd plony i zbiory drugiego pokosu siana łąkowego były dość wysokie. Niekorzystna pogoda w okresie zbioru utrudniała dosuszanie siana i miała niekorzystny wpływ na jego wartość paszową. Zbiór drugiego pokosu siana łąkowego lokalnie rozpoczęto w drugiej dekadzie lipca, a sianokosy z powodu opadów przeciągnęły się aż do pierwszej dekady września. Plony drugiego pokosu traw łąkowych w przeliczeniu na siano oceniono na około 19,1 dt/ha, natomiast zbiory z łąk trwałych (w przeliczeniu na siano) z drugiego pokosu wyniosły około 5,0 mln t.

Warzywa gruntowe

Od lipcowego szacunku warunki meteorologiczne dla uprawy warzyw gruntowych były bardzo zróżnicowane w zależności od rejonu kraju, jednak na ogół korzystne. Na przeważającym obszarze zanotowano dostateczne opady deszczu oraz temperaturę powietrza sprzyjającą plonowaniu, jednak w północno-zachodniej części kraju wystąpił nadmiar opadów, a wiele plantacji warzyw zostało podtopionych. Z kolei w rejonie południowo-wschodniej Polski zanotowano brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie, co może mieć wpływ na obniżenie potencjalnego plonowania warzyw kapustnych i korzeniowych. Na ogół jednak warunki atmosferyczne były sprzyjające dla wzrostu i rozwoju tej grupy warzyw, a ilość opadów wystarczająca. Niedostateczne nasłonecznienie nie sprzyjało natomiast plonowaniu warzyw ciepłolubnych (pomidorów, ogórków i papryki) oraz dosuszaniu cebuli, co może przyczynić się do wystąpienia większych strat w trakcie jej przechowywania.

Tegoroczną łączną produkcję warzyw gruntowych (wczesnych i późnych) szacuje się, podobnie jak w szacunku wstępnym, na około 4,5 mln t, tj. na poziomie zbliżonym do roku ubiegłego. Problemem może być jedynie sprzęt warzyw odmian późniejszych, z uwagi na występujące w wielu rejonach długotrwałe opady deszczu powodujące podtopienia plantacji.

Tegoroczne zbiory kapusty ocenia się na około 1 mln t, a kalafiorów na 235 tys. t. Produkcję cebuli przewiduje się na poziomie 655 tys. t, zbiory marchwi szacuje się na ponad 810 tys. t, natomiast buraków ćwikłowych na ok. 330 tys. t. Tegoroczna produkcja ogórków została wyszacowana na niespełna 245 tys. t, a pomidorów na ponad 250 tys. t. Zbiory pozostałych gatunków warzyw łącznie przewiduje się na poziomie zbliżonym do wstępnego szacunku, tj. na blisko 980 tys. t, przy czym produkcja warzyw z grupy pozostałe z roku na rok jest coraz większa.

Owoce

Na obecnym etapie, zbiory owoców z drzew są oceniane w przedziale pomiędzy 2,6 – 2,8 mln t, tj. na poziomie od ok. 35% do 30% niższym od produkcji roku poprzedniego. Bieżący sezon jest dla sadownictwa wyjątkowo trudny. Na wielu plantacjach, w czasie kwitnienia drzew owocowych wystąpiły znaczne przymrozki. Pierwsza fala przymrozków, jaka miała miejsce w drugiej dekadzie kwietnia, była przyczyną bardzo dużych strat w sadach wiśniowych, czereśniowych, morelowych, brzoskwiniowych i gruszowych oraz na plantacjach wczesnych odmian jabłoni; druga fala przymrozków (w końcu pierwszej dekady maja) spowodowała znaczne uszkodzenia w sadach jabłoniowych odmian późniejszych. Jednocześnie w wielu rejonach kraju warunki agrometeorologiczne były niekorzystne dla uzyskania dobrej jakości owoców: z jednej strony sprzyjały występowaniu chorób i szkodników, a drugiej utrudniały prawidłową ochronę. Ponadto część sadowników, przewidując bardzo niskie plonowanie na swoich plantacjach - chcąc obniżyć koszty, w ogóle zaniechała oprysków. W wielu rejonach sadowniczych wystąpiły lokalnie także gradobicia.

Obok niższego plonowania, w bieżącym sezonie problemem może być więc także słaba jakość owoców. Z uwagi na wyjątkowo rozległe straty przymrozkowe, szacuje się znaczący spadek zbiorów dla większości gatunków owoców z drzew, a największy dla wiśni i czereśni oraz moreli i brzoskwiń. Uszkodzenia przymrozkowe są zróżnicowane nie tylko w zależności od gatunku, ale także odmiany oraz położenia i wieku plantacji.

W sadach jabłoniowych mniejsze straty zanotowano dla odmian: Champion, Gala i Gloster, natomiast największe dla odmiany Idared oraz odmian z grupy Jonagold. Na niektórych plantacjach straty sięgnęły blisko 100%, jednak w większości zanotowano jedynie zmniejszenie ilości owoców na drzewach. We wrześniu sytuacja w sadach jabłoniowych i tegoroczna produkcja jabłek została oceniona nieco lepiej od przewidywanej w lipcowym szacunku. Na ogół mniejsza liczba owoców na drzewach umożliwiła lepsze ich dorastanie i wyrośnięcie. Z drugiej strony notuje się nasilenie występowania chorób fizjologicznych oraz chorób grzybowych. W związku z tym istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia dużych strat w przechowywaniu. Gorszej jakości są przede wszystkim jabłka z sadów słabo chronionych – często porażone przez choroby i szkodniki. Duża część zbiorów od razu kierowana jest do przemysłu. Obecnie szacuje się, że zbiory jabłek, w zależności od dalszych warunków, mogą wynieść 2,4 - 2,6 mln t, tj. średnio o ok. 30% mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym. Przewiduje się także ponad 25% spadek produkcji gruszek, ich zbiory ocenia się (podobnie jak we wstępnym szacunku) na niespełna 60 tys. t. Według szacunku rzeczoznawców, tegoroczne zbiory wiśni i czereśni były aż o przeszło 60% mniejsze niż w roku ubiegłym, a deszczowa pogoda na wielu plantacjach przyczyniła się do pęknięcia owoców tych gatunków. Produkcja z sadów wiśniowych oszacowana została na ponad 70 tys. t, natomiast z sadów czereśniowych na niewiele ponad 20 tys. t. Na ok. 60 tys. t ocenia się zbiory śliwek, tj. o ponad 40% mniej od produkcji z roku poprzedniego. Łączną produkcję pozostałych gatunków owoców z drzew (brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich) oszacowano na ok. 10 tys. t, tj. o ponad 50% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim.

Produkcję owoców jagodowych oceniono, podobnie jak we wstępnym szacunku, na ok. 0,5 mln t, tj. o ok. 15% mniej niż w roku poprzednim. Straty przymrozkowe na plantacjach jagodowych były nieco mniejsze niż w przypadku drzew owocowych, choć również znaczące.

Uszkodzenia spowodowane przez wiosenne przymrozki przyczyniły się do znacznego obniżenia plonowania malin (szczególnie odmian jesiennych) oraz porzeczek czarnych (zwłaszcza odmian wczesnych). Skutkiem przymrozków był także zmniejszony zbiór wczesnych truskawek. Łączna produkcja owoców tego gatunku (z uwzględnieniem zbioru truskawek jesiennych) została oceniona na ok. 177 tys. t, tj. o ok. 10% mniej od produkcji uzyskanej w roku 2016.

Zbiory malin szacuje się obecnie, podobnie jak w pierwszym szacunku, na poziomie około 20% niższym od ubiegłorocznego, tj. w wysokości ponad 100 tys. t. Plantacje malin jesiennych, które najbardziej ucierpiały od przymrozków, nie nadrobiły do tej pory strat w owocowaniu, niemniej jednak zbiory jeszcze trwają i przy sprzyjających warunkach dla odmian późniejszych, możliwe jest osiągnięcie produkcji nieco wyższej od obecnie przewidywanej.

Produkcję porzeczek ogółem (czarnych i kolorowych łącznie) oceniono na ok. 130 tys. t (w tym porzeczek czarnych na ok. 100 tys. t), tj. o ponad 20% mniej od zbiorów z 2016 roku. Zbiory agrestu oszacowane zostały także na poziomie o ok. 20% niższym od ubiegłorocznego, tj. na niespełna 10 tys. t, lecz w przypadku tego gatunku owoców obniżenie produkcji wynikało nie tylko ze słabszego plonowania, lecz także z powodu ograniczenia areału uprawy. Produkcja agrestu z roku na rok traci na znaczeniu. Zbiory pozostałych owoców z krzewów owocowych w sadach oraz plantacji jagodowych zostały ocenione na ok. 75 tys. t, tj. na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego, przy czym produkcja borówki wysokiej (pomimo skrócenia okresu zbiorów na niektórych plantacjach) oszacowana została wyżej niż w roku 2016. Nadal obserwuje się systematyczny wzrost powierzchni uprawy borówki. W ostatnich latach

odnotowuje się także nasadzenia nowych gatunków krzewów owocowych, między innymi jagody kamczackiej.

Warunki agrometeorologiczne

W lipcu obserwowano dojrzewanie upraw, a opady deszczu zapewniały dobre uwilgotnienie gleby. W drugiej dekadzie lipca lokalnie przystąpiono do koszenia rzepaku i rzepiku, a pod koniec lipca rozpoczęto żniwa poszczególnych zbóż. Występujące w okresie żniw opady deszczu, miejscami dość obfite, utrudniały, a lokalnie nawet uniemożliwiały wjazd na pola maszyn żniwnych nie pozwalając na zbiór roślin i zakończenie żniw.

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2016 r. do lata 2017 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2016				
Wrzesień	15,7	2,8	24,9	41,8
Październik	7,6	-0,7	95,5	222,0
Listopad	3,3	0,3	45,4	109,8
ZIMA ^{b)} 2016/2017				
Grudzień	1,0	1,2	44,0	108,6
Styczeń	-3,8	-2,0	17,2	53,5
Luty	-0,1	0,8	33,3	127,6
WIOSNA ^{b)} 2017				
Marzec	5,8	3,1	39,7	119,0
Kwiecień	7,1	-0,3	64,3	155,3
Maj	13,6	0,6	46,1	79,5
LATO ^{b)} 2017				
Czerwiec	17,6	1,8	75,8	103,5
Lipiec	18,1	0,6	101,1	127,6
Sierpień	19,0	1,7	71,3	105,8

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000 b) średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa
Stanisław Niszczota
 Tel: 22 608 33 53
Dariusz Miziołek
 Tel: 22 608 33 79

Rzeczposzechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Dawidziuk
 Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
 e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Więcej na: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/>